N. 65.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 14 Sierpnia. V. S. ROKU 1806.

ROSSYA.

S. PETERSBURG VS. d. 17 Sierpnia. Aktualny stanu Konsyliarz X. Dymitr Prozorowski będzie Kurskim Gubernatorem cywilnym. Leibgwardyi Siemionowskiey Kapitan Własow został aktualnym Kammerherem. Prezyduiący w Rzymsko Katolickiém Collegium duchownéın z departamentu, Połocki Arcy Biskup Herakliusz Lisowski, będzie Metropolitą Unickich w Rossyi kościołów używaiąc wszelkich praw i prerogatyw, iakie według przepisu kościoła Unickiego i według przywileiów danych w różnym czasie, miał Metropolita Rostocki. Kapelan Achtyrskiego półku huzarów Zawitaiew w nadgrodę gorliwości w opowiadaniu słowa Bożego, otrzymał znak dystynkcyi według ustaw r. 1797.

Za naywyższym rozkazem, Minister sprawiedliwości X. Łopuchin donosi Dyonizemu Lachowskiemu, który prosił o sądzenie nie czekaiąc kolei, w 3 Departamencie Senatu sprawy iego o grunta z córkami Głembockiego, nie ma na to zezwolenia.

Witebskiey Gubernii Połockiego powiatu Simeonowi Zenowiczowi, który prosił, ażeby przyięto na powrót do skarbu 60 dusz danych iemu w arendowną dzierżawę dożywotnią, na zamianę dochodów Starostwa Sznitkowskiego, toż o zapłacenie iemu takiey summy, iaką Senat na satysfakcyą przeznaczył r. 1798; prośba nieprzyięta; rzecz iuż roztrząsał J. J. M. w r. 1803; Zenowicz otrzymał dostateczną satysfakcyą, na którey przestać powinien.

Aloizemu Kopistyńskiemu, który skarżył się na Graffów Seweryna i Jana Potockich, iż nie kończą z nim rachunku z administracyi maiątku ich oyca; powinien według żądania Potockich, złożyć przyzwoite dowody w tym sądzie, który rzecz może roztrząsać.

Mohilewskiey Rzymsko Katolickiey Dyecezyi X. Janowi Onoszce, który prosił o roztrząśnienie w powszechném zebraniu Senatu sprawy iego o szlachectwo z krewnemi w Heroldyi będącey; prośba nie przyięta, ponieważ dowody od niego złożone nie są dostateczne, ieżeli zaś lepszych nie ukaże, szlachecka dostoyność przyznana być nie może.

Mohilewskiey Gubernii Podporucznikowi Lichniewskiemu, który skarżył się na Horodniczego Babinowieckiego Bohuszewicza o wielorakie pokrzywdzenia i ucisk; ponieważ indagacya o tém czyniona, od rządu Gubernskiego Mohilewskiego iest odesłana do 1 departamentu sądu głównego, powinien czekać wyroku w czasie przyzwoitym.

Szambellanowi b. d. P. Mikołaiowi Bułhakowi skarżącemu się na Mińską izbę skarbową, że go krzywdzi w sprawie o maiątek iemu ustąpiony przez Xiężnę do Monaco w 12 letnią dzierżawę; prośbę przynosić powinien porządkiem w prawie przepisanym do należytego sądu, ieżeli ma prawo i czas nie upłynął.

Kupieckie zgromadzenie Rossyiskie spodziewaiąc się pewney korzyści z ułatwioney żeglugi w dokończoném teraz w Szlisselburgu nowém uściu przy Ładożskim kanale, przysłało deputatów do głównego Dyrektora wodnych komunikacyi Graffa Rumiańcowa, z obowiązkiem złożenia J. J. M. podziękowania za to dobrodzieystwo.

TURCYA.

BELGRAD 1 Sierpnia. Przedłuży się podobno nad powszechną nadzieię, woyna u nas domowa. Lud Serwiański nie upadza na umyśle; nowe powodzenia ochotyi dodaią, odniosł Czerny zawołane zwycięztwo. Ottomańskie woysko Drawę przechodzi w liczbie 10 t. hetmanili Baszowie Ali, Achmet, i kommendant Sabaczu. Ostrzeżony o tém przedsięwzięciu Czerny, zgromadza kilka dywizyi Chrześciańskich, idzie na nieprzyiacioł taiemnie; chcąc zaś być pewnym wygraney, wysyła przed sobą kilkudziesiąt ludzi zaufanych, którzy wkrótce spotkawszy Ottomanów, powiedzieli że są kupcy i podróżni od następuiącey karawany, złorzecząc Serwianom, że ią złupili, i przydaiąc, że ten lud niekarny, żadnego nie ma porządku i ćwiczenia, uciekać gotowy, skoro zastępy Tureckie nadeydą. Uwierzyli zmyślony powieści Baszowie, a sposobiąc się do następuiącey walki, swoim kazali wcześnie rozbiiać namioty, i użyć spoczynku. To ubezpieczenie się zgubę im przyniosło.

Czerny albowiem wszystko widząc z blizka, lud swóy rozstawił około nieprzyiacielskich obozów, przekopuiąc pilnie drogi, czyniąc w lasach zasieki, ażeby rozgromiony Turczyn w ucieczce niespodzianą przeszkodę znaydował. Tak wszystko urządziwszy, dopiero Serwianie zewsząd razem powstaią; zaczyna się bitwa; Ottomanie chociaż nagle napadnieni i niegotowi, odpor daią zacięty, widząc iż męztwo same wybawić ich może. Lecz porządku nie było; przełamane obozy, zwyciężeni uciekać zaczeli; iednak ledwie kilkaset uyść mogło w nocnych ciemnościach. Wszyscy 3 wodzowie polegli; każdy z nich pragnoł życie okupić, ofiaruiąc Serwianom znaczne pieniądze; żaden nie otrzymał przebaczenia; tak nieubłagana dotąd iest zawziętość między stronami przeciwnemi. Bissurmańskiego trupa liczono 9 t. Chrześcianie drogo przypłacili wygranę; padli ich naczelnicy Katiga, Janko; żołnierzy zabitych liczby nie ogłoszono. Zbiegłych z powszechney klęski Turków ostatki zebrały się pod Bolesch na wygodne stanowisko, gdzie natychmiast przez Serwianów opasane zostały, i poddać się muszą dla niedostatku wody i żywności; prosili o wolne wyiście, lecz odmówił Czerny, rozkazuiąc poddać się na łaskę. Zwycięzca zabrał zwyciężonych działa, wszelki zapas, obozy, w których znalazło się kupców niemało iadących dla zakupienia niewolników Serwiiskich i inney zdobyczy; tak pewną mieli nadzieię podbicia kraiu zbuntowanego.

Czerny d. 31 lipca na świtaniu z ludem zwycięzkim powrócił pod mury Belgradu; przez dzień cały Serwianie obchodzili radośną pamiątkę strzelaniem z armat i ręczney broni. Wiadomość o wygraney nad Drawą ten ieszcze skutek sprawiła, iż obywatele Prowincyi w liczbie 60 t. blizko przeszli niedawno na stronę Austryacką, i bawiący się w okolicach Mitrowicy, Dubaka, i Jakowa, śpiesznie powrócili do granic oyczystych, w nadziei życia spokoynego; domy swoie i pozostały dobytek znalezli przez Turków zniszczone. Gdy się to dzieie w naszych stronach, od wschodu zapowiedziane dawno ukazywać się zaczeły woyska Selima 3; straż przednią powierzono półkom ćwiczonym regularnie; wszystkie ciągną do Nissy; iuż niektóre przeszły Morawę, zmierzaiąc do Passarowitz zamku, pamiętnego traktatem, który na Muzułmanach wymógł X. Eugeniusz r. 1718. Dywizya Chrześciańska na uważanie obrótów nieprzyiacielskich przysłana, liczbą mnieysza, wstecz odeszła. Dla wstrzymania cokolwiek Turków, Czerny naprzód wysłał z obozu ku Morawie 3 t. wkrótce potém 7 t.

Dywizya pierwsza staneła pod Orsową, gdzie ma być Ottomanów 14 t; druga pod Nowibassar. Dziś wiemy, że woysko twierdzę Sabacz opasuiące tak długo, rozkaz odebrało, opuściwszy oblężenie pośpieszać swoim z odsieczą. Tymczasem broni się Belgrad; szturmuie czasem Czerny; przed kilko d. spalił bombami domów kilka w mieście. Turcy zrobili wycieczkę, z którey nie małą korzyść odniesiono, przez wprowadzenie bydła i żywności. Ustępuiących nieprzyiacioł ścigali Serwianie do murów prawie samych, dopóki artyllerya wałowa grać nie zaczeła. Słychać, iż Basza Zwornick zrobił zawieszenie broni dla załogi w Sabacz stoiącey; przez d. 18 przyrzekł Czerni spokoynych zostawić Muzułmanów; do twierdzy wkroczyło tysiąc Bośniaków.

AUSTRYA.

WIEDEN 13 Sierpnia. D. 6 Franciszek 2 wydał oświadczenie następuiący osnowy. Po zawartym traktacie w Presburgu, zwróciliśmy uwagę do wykonania rzetelnie i wiernie przyiętych obowiązków, zachowania pokoiu, utwierdzenia przywróconych związków, cierpliwie czekaiąc, ieżeli zaszłe przez traktat wspomniony w Rzeszy Niemieckiey odmiany, pozwolą nam czynić i sprawować, cośmy przyrzekli w czasie elekcyi, iako głowa teyże Rzeszy. Widzieliśmy, że wraz po ogłoszeniu przymierza, niektóre onego warunki tłumaczono; co nie kończy się podziśdzień. Zaszły poźniey wiadome światu odmiany w Niemczech, które nas przekonywaią, że w okolicznościach dzisieyszych rzecz iest niepodobna, żebyśmy sami pełnili obowiązki aktem elekcyi naszey przyięte. Mogły iednak zmienić się okoliczności; lecz podpisana w Paryżu d. 12 lipca Federacya Reńska, od stron do niey wchodzących potwierdzona, wszelką nadzieię odbiera, gdy przednieysze Stany do składu Rzeszy Niemieckiey wchodzące, zerwały związek dawny, kleiąc nowe przymierza.

Nie mogąc przeto dłużey pełnić obowiązków, iakie wkładała dostoyność Cesarska, winniśmy powadze naszey zrzec się tey korony, która dopóty iedynie szacowną była, dopóki mogliśmy odpowiadać zaufaniu Elektorów i Xiążąt Rzeskich, i wypełniać ściśle, cośmy narodowi ślubowali. Oświadczamy przeto, że zerwany iest związek, który nas dotąd łączył z Rzeszą Niemiecką, że dostoyność i powaga głowy Rzeskiey przez akt Federacyi Reńskiey zniszczoną zostaie; my zaś wolni od wszelkich powinności, koronę Cesarską i rządy Rzeskie składamy. Uwalniaiąc Elektorów, Xiążęta, i wszystkie stany, mianowicie trybunały Rzeskie, i wszystkich iey urzędników od posłuszeństwa, które nam iako głowie powinni byli. Równym sposobem prowincye Niemieckie domu Austryackiego dziedziczne, uwalniamy od wszelkich obowiązków względem Rzeszy; a iako Cesarz Austryacki, pokóy przywróciwszy i przyiacielskie związki ze wszystkiemi Mocarstwami, starać się będziemy, ażeby państwo nasze wznieść się mogło do pierwszego stopnia szczęśliwości, co będzie iedynym celem chęci i zabiegów naszych.

W drugiém pismie do byłych stanów Rzeskich dnem Franciszek 2 wyraża, iż osoby dotąd zostaiące w służbie całey Rzeszy, na urzędach sędziowskich, dyplomatycznych, i woyskowych, opatrzone być powinny do życia, tém słuszniey, że niektórzy przyimuiąc tę służbę opuszczali częstokroć mieysca zyskowne i pewne, ażeby użytecznemi byli narodowi całemu. Przypomina Monarcha, że stany dla niektórych równą sprawiedliwość już domierzyły w r. 1803 podczas indemnizacyi i sekularyzacyi. Co niżeli uczynią, Cesarz wszystkim pensye dawać każe z własnego skarbu tymczasowie, dopóki nadgrody nie otrzymaią od Rzeszy, albotéż w Austryackiey służbie pomieszczeni nie będą. Szczególnieyszym względom poleceni są urzędnicy nayważszego Trybunału i nadworney kancellaryi. Spodziewa się Cesarz powolnemi znaleść Elektorów i XX. tém bardziey, że summy na ich opatrzenie potrzebne nie są wielkie, każdy przeto z ochotą na siebie przyimie cząstkę lekkiego ciężaru, który doczesny iest, i ścisła sprawiedliwość każe go podeymować.

W pismie trzeciém do własnego poddaństwa Cesarz przepisuie dla domu swoiego 3 tytuły i 3 herby, wielkie, średnie i małe, w nayważnieyszych, mniey ważnych, i potocznych zdarzeniach używać się odtąd maiące. Tytuł wielki iest: Franciszek 1 Cesarz Austryi, król Jerozolimski, Węgierski, Czeski, Dalmacyi, Croacyi, Sclawonii, Galicyi, Arcy X. Austryi, X. Lotaryngii, Saltzburga, Wurtzburga, Frankonii, Styrii, Carinthii, Carnioli, W. X. Krakowski, Siedmiogrodzki, Margrabia Morawii, X. Sandomirski, Mazowiecki, Podlaski, Lubelski, Szląski, Oświecimski, Zatorski, Tirolu, Berchtolsgaden, Mergentheim, Pan i Hrabia Habsburgski, Goritz, Gradisca, Luzacyi, Istryi, Trieste, Freudenthal, Eulenburga, Windisch Mark, &c. Srednie i małe tytuły różnią się od wielkiego skróconém wyliczaniem prowincyi własnych domu Austryackiego.

W Klasztorze Benedyktyńskim na Łysey Górze, w Cyrkule Radomskim, niegdy sławney bałwochwalnią, S. Emeryk Węgierski Królewicz złożył 5 znacznych cząstek drzewa Krzyża S. Kościoł dawnością upadły, na nowo zbudował Opat Niegolewski. Tego poświęcenie uroczystym obrządkiem odprawił niedawno tayny Konsyliarz Cesarski Biskup Krakowski i Gawroński, w obecności niezliczonego ludu; gdzie bawiąc Pasterz dni kilka, przeszło 10 t. osob bierzmował.

Graf Metternich Ambassador stanoł w Paryżu. Poprzednik iego G. S. Vincent przysłał gońca do dworu; po przeczytaniu depeszów nastąpiła w gabinecie wielka rada, podobno dla ułatwienia interessu Rzeszy Niemieckiey. Odbieramy wiadomość niespodzianą, iż woyska Francuzkie Friul Austryacki zastąpiły; ta prowincya obeymuiąca Goricyą i Gradiskę, ma 118 mil kwadratowych, 124 t. mieszkańców. Słychać, iż obywatlom nakazana iest przysięga, iakby do narodu Włoskiego byli wcielonemi. To pewna, że woyskom naszym Arcy X. Karol w stanowiskach dzisieyszych zostać kazał, w gotowości do ruszenia; zawieszono letnie ćwiczenia w obozach. Liczba żołnierzy Francuzkich w Frankonii i Bawaryi, mianowicie nad brzegiem Inn rzeki, pomnaża się codzienńie; o przeyściu iedney dywizyi do Saltzburga mówić nie przestano. W Trieste spodziewaią się wkrótce widzieć iadącego Eugeniusza Beauharnois do Dalmacyi.

Z Constantinopla wiadomość odbieramy, że Wehabitowie coraz bardziey rozszerzaią się w Arabii; Basza Bagdadu rozkaz odebrał liczne woysko zgromadzić, lud niesforny uskromić, spokoyność kraiowi przywrócić, mieszkańców do posłuszeństwa Porcie nakłonić; Kapitan Basza nie przysłał ieszcze Selimowi 3 rapportów z Egiptu o czynnościach swoich. W Bulgaryi i Romelii wielkie rozruchy panuią. D. 2 Lipca między Ciurlu i Burgas, 2 bogate karawany od licznych zbóyców spotkane, napadnione, i zrabowane zostały; straż woyskowa kupcom ku obronie przydana od rządu Tureckiego, w roszypkę poszła; handluiący z domownikami i towarzyszami w niewolę prawie wszyscy. Armia Ottomańska iest w poruszeniu, zmierzaiąc do Serwii. Dla bezpieczeństwa od niekarnego żołnierstwa, mieszkańce prowincyi oddalaią się w stronę; inni biorą się do broni, ażeby własność i życie zachować mogli. Jańczarowie pałaią nienawiścią ku półkom regularnym; chociaż mówiono, iż ieden z Tureckich urzędników zręcznie potrafił pogodzić przeciwników; lękaią się wodzowie, ażeby w okolicach Adrianopolskich nie przyszło nakoniec do krwi rozlania. Z drugiey strony Serwianie gotuią się do mężnego spotkania Ottomanów. Obleżenie Belgradu opieszale idzie, czyli dla niedostatku dział ciężkich i ammunicyi, czyli że Czerny chce bez szturmu zdobyć twierdzę w całości, ażeby mu poźniey służyła ku schronieniu w złey przygodzie; albotéż nakoniec, iż postanowił wszystkie siły zachować do wielkiey bitwy w otwartém polu, którą wygrawszy, łatwiey zostanie panem Belgradu. Wiadomości o zwycięztwach dotąd odniesionych nad Turkami, że są oboiętne i potwierdzenia potrzebuią, ostrzegać nie trzeba; w ostatniey rozprawie nad Drawą z Bośniakami, według iednych ci stracić mieli 9 t. ludu, zdaniem drugich ledwie 3 t to iednak pewna, że wygrali Serwianie.

Flottylla Francuzka w Wenecyi uzbroiona, 4 t. żołnierza z G. Serras wysadziła na ląd w porcie Zara. G. Bellegarde niewiadomo gdzie się znayduie. Marmont nie morzem, lecz drogą lądową pośpieszył do Dalmacyi, kommendę nayważszą w tych stronach przyiąć maiąc. Montenegrinowie są nieubłagani dla przybylców; w rozprawie pardonu nie zwykli dawać, ani prosić. W tych d. z arsenału Wiedeńskiego wiele armat nowo lanych, prochów, kul, bomb, wszelkiey ammunicyi wysłano do Węgier, na opatrzenie twierdz Królestwa całego, w których był niedostatek; wszystko Dunaiem płynie. Braunau wkrótce ma być przywrócone Monarchii Austryackiey; do przyięcia twierdzy z rąk Francuzkich wyznaczony iest G. Kollowrath. Słychać, iż rzeka Lisonzo odtąd będzie rozgraniczać nasze dziedzictwo od Weneckich, aż do uścia swoiego w Adryatycką odnogę.

BRYTANNIA W.

LONDYN 8 Sierpnia. Z Indyi wschodniey nowe są wiadomości. Przestaiemy lękać się powtórney woyny z Marattów wodzami, Scindiach i Holcar. Rzecz iak się stała, donosi Kompania. Warowna twierdza Gohud była z tych liczby, które Wielkorządca Barlow i G. Lake przyrzekli oddać pierwszemu z przeiednanych nieprzyiacioł. Już z niey ustępowały Angielskie woyska, gdy nadspodzianie przybywa z licznym żołnierzem nieiaki Indyanin, a imieniem swoiego Pana bierze ów zamek w dzier-

żawę. Mógł rozumieć Scindiah, żeśmy w zmowie byli z naiezdnikami; to samo twierdził Holcar; lecz Barlow chcąc okazać Angielską rzetelność, rozkazuie G. Lake, ażeby namówił Indyanów do ustąpienia dobrowolnego z twierdzy nieprawnie ubieżoney; czego ieśliby uczynić nie chcieli, miał dobyć szturmem, i przywrócić własicielom. Lake wysyła dywizyą; Indyanie zamku opuszczać nie chcą; zaczyna się oblężenie przez Maiora Bowie, który ma z obą 21 i 25 regimenta piesze. Po długiém strzelaniu, szturm nastąpił pierwszy bez żadnego skutku, stracilismy kilku walecznych Officyerów, i niemało żołnierzy; od murów iednak nie ustąpiono. G. Lake wysłał posiłki; pewna iest nadzieia, że Bowie dzieło dokona pomyślnie. Ten przypadek zrodził wiadomą powieść o woynie rozpoczętey z narodem Marattów.

Przyiaciele Foxa dziś zaczeli mieć nadzieię, że ten mąż pożyteczny i potrzebny oyczyźnie, naybardziey w okolicznościach teraznieyszych, żyć będzie ieszcze, i służyć kraiowi. Gorę brała, iak wiemy, puchlina; lekarze naydoświadczensi nie znayduiąc iuż sposobu w całey sztuce do ratunku, poszli po radę do Doktora Vaughan w podobnych zdarzeniach sławnego; po nieiakiém przygotowaniu operacya nastąpiła; dobyto wody miar, quarters, 16, chory poczuł ulgę; lekarze dobrą nadzieię zupełnego uzdrowienia mieć kazali. Fox iednak bynaymniey zatrudniać się nie może dziełami publicznemi; w departamencie interessów zagranicznych zastępuie chorego przyiaciela G. Moira, X. Wallii codzień odwiedza. Gdyby umarł, nastąpiłyby zapewne odmiany wielkie w Ministeryum, z nią podobno w układach politycznych narodu naszego; gdyż powszechne dotąd iest rozumienie, że Fox z stronnikami swemi dziś stanowiąc liczbę większą głosów w radzie Królewskiey, mowi za pokoiem statecznie, przeciw zdaniu Grenwilla, Addingtona, kilku innych Ministrów; lecz gdyby ten pożądany pokoy zawiodł nadzieie Anglików o honor i dobro oyczyzny gorliwych, odrzuciliby dobrodzieystwo bez wątpienia. Obierze każdy przedłużenie woyny kosztowney, która ofiar nieskończonych wymaga, nie chcąc tracić zysków iuż nabytych, które nam wydarte być nie mogą.

Lord Lauderdale stanoł w Paryżu. G. Maitland Gubernator Ceylanu iest bratem iego. Brat starszy Sekretarza legacyi Madissona, sprawował podobny urząd przy Lordzie Fitzherbert, dziś S. Helens, i X. Manchester, r. 1783, gdy podpisywano traktaty w Paryżu po Amerykańskiey woynie. Czekamy od posła naszego pierwszych wiadomości, z niecierpliwością równą wielkości dzieła. Niektórzy rozumieią, że trudności wszelkie iuż są ułatwione przez Lorda Yarmouth; innych zdaniem ten ieniec uczynił tylko nadzieię; Lauderdale wysłany dla słuchania propozycyi nieprzyiacielskich, które gdy zgodzą się z chęcią, dobrem, honorem, interessem naszym i narodów sprzymierzonych, do negocyacyi przystąpiemy. Tymczasem nie ostygliśmy w ochocie popierania woyny, ieśli każe potrzeba. Zabieraią się woyska lądowe na statki; żadna iednak dywizya podziśdzień nie oddaliła się od brzegów. Te nawet flotty, które iuż były pod żaglem, wiatrami przeciwnemi odparte, do portów raz ieden i drugi powracać musiały.

Adm. Duckworth ieszcze nie wyszedł do morza śrzodziemnego; czeka w Plymouth na wygotowanie i złączenie się z eskadrą iego statków przewozowych, które dotąd stoią w Portsmouth i S. Helene. Kapitan Keats krążący przed portem Orient z 4 okrętami lin. doniosł, iż wyglądaiąc powrótu H. Buonaparte, niedawno uyrzał w tych stronach 4 nieprzyiacielskie żagle. Znak dano do pogoni; lecz wkrótce Keats postrzegłszy, że te są fregaty, i łatwo uyść mogą, odwodząc od brzegów eskadrę w strony dalekie; ażeby nie otworzył zamkniętego portu, i nie dał Francuzom pory do wyiścia na morze, rozkazał Anglikom powracać na dawne stanowisko. Nie postrzegł znaku okręt Mars od 74 armat; i pędził na nieprzyiaciela. 4 fregaty widząc statek ieden tylko, staneły w szyku do rozprawy; zbliża się Mars, pierzcha nieprzyiaciel; fregata Ren od 44 armat, 300 ludzi mil 200 ścigana, za pierwszém z armat uderzeniem flagę zwiesiła. Te fregaty z Cadix wysłane, były w Portorico, bawiły się długo rozboiem okrętów kupieckich w Indyi zachodniey, naostatek łupem obciążone do Orient zawinąć chciały; 3 zbiegłe, Tamise, Hortense, Hermione płyną do Hiszpanskich portów.

Jacobi poseł Pruski dotąd bawiący w naszey stolicy, gotuie się do wyiazdu; nie ma wątpliwosci, że interessa z dworem Berlińskim równy obrót wezmą iak Francuzkie. Statków Pruskich przedaż idzie z pośpiechem. Admiralicya rozkazała zaczynać budowlę nowego okrętu lin. od 120 armat, któremu dane ma być imie Lorda S. Vincent: podobnym sposobem w poźnieyszym czasie, nowo zbudowanym okrętom Admiralicya dawać postanowiła imiona sławnieyszych Admirałów Angielskich dawnych i nowych, np. Nelson, Howe, Rodney, Anson, Russel, Blake &c. Z 300 t. FS. od Parlamentu darowanych flotcie w Trafalgar zwycięzkiey, w nadgrodę zniszczonych nieprzyiacioł okrętów, familia Nelsona nic iuż wziąć nie miała; lecz gdy przełożyła, że zmarły bohatyr poczynił wielorakie zapisy, bez żadnego na to funduszu, Admiralicya część pomienioney summy 16, wynoszącą 18 t. FS. dać kazała.

Adm. Cochrane donosi z Barbados, że Willaumetz i H. Buonaparte nie długo mieszkaiąc w Martinice, wyszli pod żagle; eskadrę podzieliwszy na 2 dywizye, każda z 3 okrętów lin. pierwsza d. 30 Czerwca, druga wraz nazaiutrz Fort Royal opuściła, zmierzaiąc w niewiadome strony. Według iednych obydwie powracaią do Europy; zdaniem drugich poszły do Terranova; iuż iest powieść pewnie zawczesna, że osady nasze i liczne statki rybitwów zniszczone zostały w tych stronach. Cóżkolwiek iest, Cochrane, który sił nierównych wystawiać nie chcąc na przypadki, stał spokoynie w Barbados, uwiadomiony o wyiściu nieprzyiacioł, i rozdwoieniu potęgi, d. 8 wyspę opuścił, szukaiąc Francuzów. Zdarzył przypadek, iż Adm. Warren bawiący w Maderze, dowie się o wszystkiém, gdy pora iuż mineła; lecz gdyby Willaumetz i H. Buonaparte powracać do Europy ochotę mieli, spotkanie się ich z wodzem Angielskim nie iest nie podobne.

Rząd nasz kupcom Angielskim dozwolił handel prowadzić z Murzynami na wyspie Hayti. O G. Miranda nic ieszcze pewnego; wszystkie listy prywatne w tém się zgadzaią, iż przedsięwzięcie Amerykanina skutek pomyślny bierze, szczegółów nie wypisano; rozumiemy że takich odgłosów gruntem i zasadą iest bardziey nadzieia i życzenie, niż odniesione korzyści nad Hiszpanami; zwłaszcza, że inne listy z Carracas odebrane twierdzą, iż ta prowincya iest przygotowana do długiey obrony; że obywatele wszyscy gorliwie są przywiązani do rządu dzisieyszego; że naiezdnik gdyby nawet miał 10 t. zbroynych, nic nie dokaże, że związków żadnych w Mexico, Nowey Grenadzie, Peru, innych dzierżawach Króla Katolickiego nie ma; że przybycie niespokoynego człowieka nikomu pożądane nie iest. W takiey sprzeczności czekać trzeba rapportów pewnieyszych.

Okręt lin. Hibernia od 120 armat w 8 miesięczną żywność opatrzyć kazano; słychać, że Lord S. Vincent przyimuie naywyższą kommendę flott Angielskich na morzu śrzodziemném; na Oceanie hetmanić będzie po nim Duckworth. D. 1 był uroczystym dla miasta Glascow; budować zaczęto monument wspaniały Nelsonowi; W. Mistrz prowincyi Franmassonów Stuart zakładał węgielny kamień, woyska paradowały; grała artyllerya; dano ognia ze wszystkich armat 47 razy, ile lat liczył bohatyr. 60 t. ludzi ciekawych liczono przytomnych.

Z Amerykańskiemi posłami negocyacya zawsze trudna. Statek przybyły z Terra Nova potwierdził wiadomość, iż okręt Angielski dał ognia do fregaty RP. krążącey blizko portu New Yorck, przymusił do zpuszczenia flagi, do Hallifax zaprowadził; podobnym sposobem iedna z fregat naszych, 2 inne statki Amerykańskie do wyspy S. Jean odesłała. Ziednoczone stany rozumieią się być zkrzywdzonemi, z uymą niepodległości, gdy ich żeglarze na morzu własném, u swoiego brzegu nie są bezpieczni; lecz nie wiadome dotąd okoliczności spotkania sąd nasz wstrzymuią. Dziś z Admiralicyi wyszedł rozkaz, ażeby iak zebrane iuż statki przewozowe, tak uzbroić się maiące, opatrzono w żywność na 4 miesiące. Sheridan ułożył proiekt ozdobienia Londynu; między wielo innemi, zniesione być maią budynki odeymuiące widok Westmunsterowi, które oraz wystawuią Parlament i archiwa na niebezpieczeństwo od ognia.

Według dokładnego rachunku, w prowincyach Ameryki ziednoczoney przy końcu r. 1805 mieszkańców liczono 6 mill. 181 dusz t. z których iest 5 mill. 156 t. wolnych, 1 mill. 25 t. niewolników Murzynów. W przeciągu tegoż r. z Europy do nowego świata przybyło rozmaitych emigrantów 180 t. tylko, mniey bez porównania iak w przeszłe lata, z Anglii, Szkocyi, Irlandyi naybardziey, gdyż rząd nasz pilnie emigracyi przeszkadzać zaczoł. Do milicyi narodowey zapisanych iest osob mil-

lion 100 t. Potęga morska lądowey nie odpowiada, ponieważ ledwie się składa z 24 statków, które ogółem wzięte nie noszą nad 600 armat. Maytków na okrętach kupieckich iest więcey 60, t. Banków w całych kraiu więcey 70, które za 15 mill. dollarów daią w cyrkulacyą papiery swoie; gotowych pieniędzy we wszystkich prowincyach RP. nie liczą nad 18 mill. dollarów.

Lękamy się nowego rozruchu w Irlandyi; mieszkańce kraiu szczególniey milicya, nienawidzi żołnierza Hanowerskiego legionu; wiadoma bitwa nastąpiła między półkiem Alten i regimentem lekkiey piechoty Hrabstw Sligo, Limmerick, Derry, Londonderry, stoiącemi w Tullamore. Irlandczyk spotkawszy ulicą idącego Niemca, strzeżcie się Niemca, wołał do gminu; zbiegło się natychmiast wielu z milicyi, Hannowerczyka zbito kiimi; przybyli temu na ratunek towarzysze; powstaie z obustron ogień. Nadciąga półk dragonii legionowey, postrachem użycia siły chce spokoyność przywrócić; co postrzegłszy Irlandczykowie, zuchwale postępuią; ogień nie ustawał, wiele iuż koni było ranionych, gdy kommendant po długiey cierpliwości, nakoniec attakować kazał. Broniła się roziuszona milicya; trzeba było dobywać szturmem kilka domów, z których ludzie zapamiętali strzelać ieszcze chcieli. Tym sposobem zakończyła się rozprawa, w którey wiele krwi przelano. Znalezieni w domach Irlandczykowie poszli do więzienia; na boiowisku rzucili kilkadziesiąt karabinów; szczęściem obywatele miasta spokoyni, należeć nie chcieli do dzieła; ich świadectwem Hannowerski żołnierz iak nie był rozruchu przyczyną, tak w zwycięztwie pokazał się umiarkowanym i karnym.

WŁOCHY.

NEAPOL d. 24 Lipca. Gwardya narodowa formuie się u nas pod dozorem Marszałka Jourdan. Massena woysko użyte w oblężeniu Gaety, śpiesznie prowadzi do Calabryi, gdzie rozruchy nie ustaią; zapewne są większe nad mniemanie, gdy Francuzi nie wiele szczegółów ogłaszaią. Wspomniawszy krótko o lądowaniu Anglików i Sycylijczyków, o złączeniu się z niemi obywatelów całey prowincyi, o utarczkach z niemi stoczonych przez GG. Regnier i Verdier, przydaią, iż ostatni na krok nie ustąpił nieprzyiacielowi, co nie doskonale rzecz wyświeca. Przyłączona do rapportów iest pogróżka, iż iezeli woysko na ląd wysadzone, do okrętów swoich nie powróci wcześnie, poźniey czasu mieć nie będzie do odwrótu. Józef Buonaparte dał odezwę do żołnierzy, wychwalaiąc ich męztwo i wytrwałość wznoszeniu trudów oblężenia Gaety; powiada iż Massena dobywaiąc tey twierdzy na równą zaletę zasłużył, iak r. 1800 broniąc Genuę.

Jest powieść, że X. Philipsthal we 3 dni po oddaleniu się z Gaety, umarł na okręcie Angielskim z ran odniesionych. Garnizon iego składał się w początkach z 9 t. żołnierza, z których 2 t. było zabitych lub ranionych; 7 t. ustąpić miało na flottę, według kapitulacyi; ale z tey liczby więcey 2 t. odbiegło chorągwi swoich, nie chcąc żeglować. Dział w mieście znaleziono więcey 200, między któremi było wiele moździerzów Angielskich. Gaeta ze trzech stron oblana morzem, z czwartey łączy się z lądem; tu klin ziemi iest szeroki na 300 sążni; nie trudno więc było inżenierom pracować w szańcach. Józef Buonaparte wyieżdżał na spotkanie woyska, z Gaety śpieszącego do Calabryi, gdy przez naszą stolicę ciągnęło. Półkownik Hotz z żołnierzem swoim zabrał się d. 19 na 4 okręta lin. i 5 fregat Angielskich Admirała Sidney Smith. Dla gwardyi narodowey wydano broń wszelką z arsenałów publicznych; przeciwnie zaś wszystkim obywatelom, którzy do regimentów nie wchodzą, kazano wszelki oręż w domach dotąd chowany znosić na mieysca wyznaczone w czasie krótkim; ten gdy upłynie, rewizya domów nastąpi, i surowe nieposłusznych ukaranie. Przedaż i kupowanie prochu zakazane. Zkąd łatwo widzieć, że Neapolitańczykom nie dowierzaią Francuzi, zwłaszcza podczas trwaiącego niepokoiu w Calabryi.

Jest proiekt ułożony wprowadzenia reformy do Lazzaronów, ażeby ten lud pracowitszym uczynić, dać onemu stałe siedliska, nakłonić do uprawy gruntów, i ćwiczenia się w rzemiosłach; co gdy się stanie, widok nędzy, włóczęgi, próżniactwa, mniey razić będzie oko cudzoziemców w Neapolitańskiey stolicy. Spodziewaią się Francuzi, że Anglicy i Sycylijczykowie odebrawszy wiadomość o wzięciu Gaety, natychmiast powrócą do Messiny, nie czekaiąc przybycia Masseny; to pewna, że lądowali w Calabryi dla tego iedynie, ażeby Francuzów odciągneli od oblężenia. Minister policyi X. Laurenzana zaczoł wprowadzać nowy porządek do miasta naszego. O wyprawie do Sycylii maiącey nastąpić po oddaleniu się nieprzyiaciół z Calabryi, mówić nie przestanę; uzbraiaią się we wszystkich portach małe statki. Zwalone w znaczney części mury Gaety podnieść, i iak naylepiey twierdzę zmocnić kazano.

SZWAYCARY.

BASEL 1 Sierpnia. Zakończył się Seym Szwaycarski; nic tu nie postanowiono ważnego ze względu na interessa zagraniczne, wyiowszy uchwałę Cantonów zamienioną w prawo powszechne, ażeby odtąd Angielskich towarów nie wprowadzano do kraiu. Landamman RP. Merian dziś listem okolnym doniosł wszystkim Cantonom, o potrzebie zaciągnienia rychłego 2 t. ludzi, na dopełnienie pierwszego półku w służbie Francuzkiey będącego; żąda Napoleon, żeby się to stało niezwłócznie; zatém obie strony przystąpić maią do formowania 4 innych półków Szwaycarskich, każdy od głów 4 t.

FRANCYA.

PARYZ d. 8 sierpnia. Zawczora Lord Lauderdale był prezentowany w S. Cloud Napoleonowi. Zapewne o pokoy traktuie; lękaią się iednak polityce, ażeby zbawienne dzieło w przewłókę nie poszło, dla zaszłych odmian w składzie, rządzie, imieniu nawet Rzeszy Niemieckiey; nie wiadomo, co o tém powiedzą Ministrowie Brytannii W. Nasze woyska z Marszałkiem Berthier nie rychło ieszcze powrócą do granic oyczystych, ieśli prawda, że naprzód maią zwiedzić wszystkie kraie do Federacyi Reńskiey wchodzące, tóż dopiero każdemu z udzielnych Xiążąt w dzierżawę podać prowincye wyznaczone, którym udzielność iest odięta, żeby domowego zamieszania w nich nie było, naostatek przechodzić na brzeg lewy Renu. Przez Munchen wiadomość odbieramy, że dóm Austryacki postanowił wkrótce zaczynać budowę dwóch twierdz ogromnych, w Ens i Bruck, ku zasłonie nowey granicy, na co 25 mill. zł. ryńs. przeznaczono ze skarbu Cesarskiego.

Artylleryi i inżenierom użytym do oblężenia Gaety oświadczono ukontentowanie, Officerom niektórym woyska w Neapolitańskim kraiu i Dalmacyi będącego dano w nadgrodę pracy krzyże honorowego legionu.

Odnowiona Akademia igrzysk kwiecistemi zwanych, Kardynała Maury Ministrem ogłosiła. W powszechny u wszystkich szacunku iest ten mąż, z obrońców tronu i ołtarza naygorliwszy w konstytucyiném zgromadzeniu, który nauką i wymową otworzył sobie wstęp do naywyższych dostoieństw w Kościele. Przypominaią z upodobaniem liczni Officyerowie, iak słuchaiąc rozprawiaiącego Kardynała o Filozofii i moralności w Montefiascore, Frascati, Firoli, rozumieli że słyszą Plato na.

Wyrachowano dokładnie, iż w stolicy naszey znayduie się teraz 100 t. osob, które bez iałmużney wyżyć nie mogą. Obowiązkiem będzie rządowym, liczbę ubogich zmnieyszyć. W 2 szpitalach naszych kazano bez różnicy przyimować ludzi maiących lat 70, którzyby tu mieszkać chcieli. W mieście Agen znayduie się stary żołnierz, który r. 1734 ciężko był raniony w bitwie pod Guartallą; przed tym przypadkiem iuż służył lat 28; utrzymywał się z pensyi 108 franków od rządu dawnego wyznaczoney; Napoleon 500 przydać kazał.

W Departamencie Loire Jakobini podczas rewolucyi ostatniey zburzyli monument wybawiciela Francyi Connetabla Du Guesclin; obywatele tegoż departamentu przez dobrowolną składkę zebrali pieniądze na wystawienie okazalszey pamiątki temu rycerzowi.

Deputaci narodu Żydowskiego dali iuż odpowiedź na niektóre zapytania rządowe z wielką łatwością, gdyż rzecz każdemu była dobrze wiadoma; na inne wkrótce odpowiedzą. Liczba ich pomnożyła się 16 nowemi Deputatami, którzy są przysłani z Włoskich prowincyi. Sager z Turinu mąż między innemi uczony, miał 2 godzinną audyencyą u Napoleona. Przed salą, w którey odbywaią się posiedzenia, publiczne, straż iest z 50 żołnierzy złożona, która wchodzącym i wychodzącym Deputatom oddaie uczciwość przyzwoitą. Prezydentowi Furtado i Sekretarzowi zgromadzenia dano ozdoby legionu honorowego.

w WILNIE w DRUKARNI XX. PIAROW ROKU 1806 DNIA 14 SIERPNIA SOBOTA